

NOTAT

7. april 2011

J.nr. 2010-0018919

AMS/PENST

Høringsnotat vedrørende Lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., integrationsloven og forskellige andre love (Skærpet kontrol med udbetaling af offentlige forsørgelsesydelse, sanktioner for uberettiget modtagelse af ydelser under ophold i udlandet, m.v.)

Lovforslaget blev den 17. februar 2011 sendt til høring hos:

Beskæftigelsesrådet, Beskæftigelsesrådets Ydelsesudvalg, KL, Ankestyrelsen, Statsforvaltningerne, Danske Handicaporganisationer, Det Centrale Handicapråd, Kristelig Fagbevægelse, Kristelig Arbejdsgiverforening, Arbejdsløshedskassen for Selvstændige (ASE), Business Danmark, Danmarks Frie Fagforening, Datatilsynet, Foreningen af kommunale social-, sundheds- og arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af statsforvaltningsjurister, Frie Funktionærer, Jobrådgivernes Branche-forening, Kooperationen, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Rigsrevisionen, Rådet for Socialt Udsatte, Finanstilsynet og Finansrådet.

Lovforslaget blev den 21. februar 2011 endvidere sent til høring hos:

Advokatrådet, Amnesty International, Dannerhuset, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Industri, Danske Regioner, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Røde Kors, Dokumentations- og Rådgivningscentret om Racediskrimination, Frivilligrådet, Institut for Menneskerettigheder, Indvandreradgivningen, Landsorganisationen i Danmark, Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre, Retssikkerhedsfonden, Rådet for Etniske Minoriteter, UNHCR og Ægteskab Uden Grænser.

Høringsfristen var fastsat til den 4. marts 2011.

Der er modtaget høringssvar fra:

KL, Dansk Socialrådgiverforening, Ankestyrelsen, Statsforvaltningerne, Kristelig Fagbevægelse, Arbejdsløshedskassen for Selvstændige (ASE), Datatilsynet, Foreningen af statsforvaltningsjurister, Jobrådgivernes Branche-forening, Rådet for Socialt Udsatte, Finanstilsynet, Finansrådet, Advokatrådet, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Regioner, Landsorganisationen i Danmark, Institut for Menneskerettigheder og Rådet for Etniske Minoriteter.

De modtagne høringssvar er vedlagt.

Bemærkninger til lovforslaget

Danske Regioner, Rådet for Etniske Minoriteter og Finanstilsynet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Ankestyrelsen, A-kassen ASE og Finansrådet har ingen direkte bemærkninger til lovforslaget.

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger (SALA) og Lederne (LH) kan støtte lovforslaget.

Datatilsynet bemærker, at flere af lovudkastets bestemmelser efter Datatilsynets vurdering rejser væsentlige spørgsmål i forhold til grundlæggende rettigheder.

Under henvisning til bl.a. almindelige databeskyttelsesprincipper om saglighed, rimelighed, gennemsigtighed og proportionalitet ved behandlingen af personoplysninger finder Datatilsynet samlet set, at forslaget i sin form ved den eksterne høring giver anledning til væsentlige betænkeligheder i forhold til beskyttelsen af de berørte personers privatliv. Tilsynet må i lyset heraf endvidere stille sig tvivlende overfor, om der er den fornødne saglighed og proportionalitet mellem den påtænkte indsamling af personoplysninger og opfyldelsen af de formål, der er beskrevet i forslaget.

Institut for Menneskerettigheder vil fremsætte sine bemærkninger snarest og senest inden førstebehandlingen i Folketinget. Institutet giver udtryk for, at høringsperioden for et så omfattende lovforslag ikke kan anses for tilstrækkelig. Lovforslaget giver anledning til principielle overvejelser navnlig om de foreslåede oplysningspligters og tvangsindgrebs forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om beskyttelsen af retten til privatliv.

KL hilser generelt de udvidede beføjelser til at udføre en kvalificeret kontrol med udbetaling af offentlige forsørgelsesydelse mv., velkommen. *KL* finder det vigtigt at offentlige forsørgelsesydelser er forbeholdt de borgere, der er berettigede til ydelserne og lægger vægt på, at kommunerne har mulighed for at kontrollere, at det efterleves i praksis. *KL* finder ikke, at kommunerne skal bedrive efterforskning af sociale sager – den opgave ligger hos politimyndighederne – men hilser de øgede kontrolbeføjelser velkommen.

Dansk Socialrådgiverforening giver udtryk for, at foreningen er tilfredse med intentionen om at sende et klart signal om, at socialt bedrageri er uacceptabelt og strafbart.

Dansk Socialrådgiverforening finder endvidere, at lovforslaget er indgribende. Med henvisning til proportionalitetsprincippet (og til intensionen om afbureaukratisering) opfordrer foreningen til, at der foretages en opgørelse af størrelsen af det problem, at ydelsesmodtagere rejser uberettiget ud af landet, før der vedtages nye regler, som skal dæmpe op for det.

Dansk Socialrådgiverforening finder høringsfristen urimelig kort, og opfordrer til, at tidsplanen for behandlingen af lovforslaget udvides, så overvejelser om en række af forslagene kan gennemgå en dybere analyse.

FTF og LO finder svig med dagpenge og sociale ydelser uantageligt, men henstiller samtidig til, at omfanget af (formodet) svig og kontrolindsatsen står i et rimeligt forhold til hinanden.

FTF og LO mener, at der finder en voldsom generel mistænkeliggørelse sted for at fange en relativt begrænset gruppe syndere. Den forventede økonomi i forbindelse med vedtagelsen af lovforslaget forventes at generere meget begrænsede indtægter, hvorved omkostningerne ved at gennemføre en nidkær kontrol ifølge FTF og LO ikke står mål med indtægterne.

Rådet for Socialt Udsatte er enig i, at socialt bedrageri er uacceptabelt, og at der hele tiden skal være opmærksomhed om, at der ikke begås socialt bedrageri. Det er en af forudsætningerne for en bred opbakning til velfærdssystemet.

Rådet for Socialt Udsatte bemærker endvidere, at der i den sammenhæng også skal udvises forsigtighed med at kaste mange kræfter og meget lys på problemer, der reelt er meget begrænsede, da det spreder mistillid. Rådet giver endvidere udtryk for, at i forhold til antallet af modtagere af a-dagpenge, kontanthjælp og starthjælp og dermed antallet af modtagere, der efter lovforslaget vil blive berørt, virker lovforslaget ude af proportioner med problemets omfang. Det undrer rådet, at der bruges midler på forholdsvis omfattende kontrolforanstaltninger, når problemet vurderes at være så begrænset.

Rådet for Socialt Udsatte finder, at lovforslaget stigmatiserer hele gruppen på over ½ mio. modtagere af overførselsindkomstmotagere som potentielle lovbrudere, og at de mange administrative kræfter, der sættes ind på øget kontrol skaber større afstand og mistillid mellem sagsbehandler og borger og tager tid fra det sociale arbejde og mindsker effekten heraf.

Advokatsamfundet har noteret sig, at forslaget udvider adgangen til at indhente diverse oplysninger om borgeren. Advokatsamfundet har videre noteret sig, at lovforslaget skønnes at overholde proportionalitetsprincippet, og at adgangen til at videregive og indhente oplysninger i øvrigt sker inden for rammerne af persondataloven.

Jobrådgivernes Brancheforening finder det positivt, at der bliver taget flere initiativer til at føre tilsyn med borgere, der modtager forskellige former for offentlige ydelser, hvis der er begrundet mistanke om socialt bedrageri.

Kommentar:

Lovforslaget er et led i udmøntningen af finanslovsaftalen for 2011, hvor der blev indgået aftale mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne om at styrke indsatsen mod socialt bedrageri med henblik på at sikre, at sociale ydelser forbeholdes borgere, der har ret til og behov for hjælpen.

Grundlaget for aftalen var anbefalinger fra det tværministerielle udvalg om bedre kontrol, der blev nedsat som led i finanslovsaftalen for 2010, jf. Rapport fra det tværministerielle udvalg om bedre kontrol.

I forhold til de generelle bemærkninger, der vedrører spørgsmål om stigmatisering - herunder at der indføres kontrolbestemmelser som potentielt set omfatter en meget større målgruppe, end de der afsløres i at gennemføre socialt bedrager -, kan det bemærkes, at dette forhold vil gøre sig gældende ved indførelse af enhver regel som forstærker tilsyns- og kontrolmulighederne. Hensigten er at indføre bedre

kontrolmuligheder, sådan at det bliver muligt at identificere de personer, som handler i strid med betingelserne for at modtage en ydelse. Da man ikke på forhånd kan vide, hvem disse personer er, vil det ikke kunne undgås at ulejlige borgere - fx ved lufthavnstilsynet - selvom de ikke handler i strid med reglerne. Dette vil dog ske uden større gener for de personer, der udvælges i stikprøvekontrollen. Hovedparten af de initiativer, der er omfattet af lovforslaget, medfører at der opnås en målrettet forbedring af kontrol og sanktionsmuligheder, således at det alene er personer, hvor der er en konkret formodning, der vil blive omfattet.

Det vil ikke være realistisk at forvente, at de øgede tilsyn vil afsløre alle personer, der uberettiget modtager sociale ydelser under ophold i udlandet, da omfanget af tilsynet stadig er meget lavt i forhold til det samlede antal personer, der rejser til og fra udlandet. Forslaget skønnes derimod at have en præventiv effekt på antallet af personer, der uberettiget modtager sociale ydelser under ophold i udlandet.

Lovforslagets initiativer må forventes at have en direkte og indirekte effekt på det samlede omfang af personer, der begår socialt bedrageri. Det nuværende kendskab til omfanget af socialt bedrageri er yderst begrænset, hvorfor det ikke er muligt at skønne over den direkte eller indirekte effekt af de øvrige initiativer på de sociale ydelser.

Bemærkninger til lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

KL finder, at lovforslaget indeholder en række forenklinger, men finder samtidig, at ændringen indebærer, at mulighederne for sanktionering udvides. KL mener, at det i praksis vil medføre flere afgørelser, flere partshøringer, flere ankesager mv., og at dette samlet set vil forøge medarbejdernes administrative arbejde. KL mener, at kommunerne får merarbejde med kontroller og administrativt arbejde, som kommunerne bør kompenseres for.

Statsforvaltningerne bemærker, at det må forventes, at de foreslåede stramninger for borgerne i form af flere sanktioner, flere opfølgende samtaler, øgede muligheder for virksomhedskontrol, øget mulighed for indhentelse af og udveksling af oplysninger m.v. kan indebære, at der vil fremkomme flere klager fra borgerne. Det vil i givet fald få betydning for sagstilgangen i ankeinstanserne, herunder beskæftigelsesankenævnene og dermed statsforvaltningernes samlede opgaver.

Finansrådet bemærker, at det bør indføres i lovudkastet, at pengeinstitutter, der pålægges at fremskaffe de ønskede dokumentationer, får dækket deres rimelige omkostninger dertil, da pengeinstitutterne i denne henseende deltager i udførelsen af en offentligretlig kontrolopgave.

Jobrådgivernes Brancheforening finder det nødvendigt, at Anden Aktør informeres om hyppigere samtaler, hvis der er rejst tvivl om borgerens rådighed, såfremt borgerens kontaktførelse er underlagt Anden Aktør, samt at der forudgående tages stilling til finansieringen af de ekstra kontaktførelser hos Anden Aktør.

Kommentar:

Lovforslaget skal forhandles med kommunerne. Kommunerne vil dermed blive DUT-kompenseret for de samtaler, som de forventes at afholde, jf. lovforslagets punkt 3.1.

Det bemærkes i øvrigt, at de administrative konsekvenser af lovforslaget må vurderes at være afledt af hovedformålet med lovændringerne, og de er således ikke omfattet af DUT-princippet.

For så vidt angår de omkostninger, som pengeinstitutter vil få i forbindelse med at fremskaffe de ønskede dokumentationer, skønnes omfanget af og omkostningerne i sådanne konkrete situationer at være marginalt, hvorfor det vurderes at pengeinstitutterne ikke skal kompenseres.

Pensionsstyrelsen og Ankestyrelsen har allerede i dag mulighed for at indhente oplysninger om pensionsforhold for bestemte dagpenge- og efterlønsmodtagere fra blandt andet pengeinstitutter uden der derved gives en økonomisk dækning for omkostninger.

Det må alene forventes, at den forslåede lovændring betyder, at pengeinstitutter i et begrænset omfang skal give oplysninger om bestemte dagpenge- og efterlønsmodtagere.

Bemærkninger til de enkelte dele af forslaget

Sanktioner, hvis en kontant- eller starthjælpsmodtager eller en introduktionsydelsesmodtager uberettiget og mod bedre vidende modtager ydelser under ophold i udlandet

Dansk Socialrådgiverforening kan tilslutte sig, at personer, der uden tilladelse rejser udenlands, mødes af en konsekvens i forhold til den løbende udbetaling. De er dog ikke enige i, at det er aktivlovens §§ 42 og 43 (samt integrationslovens § 31 a), som skal anvendes for at iværksætte en sanktion. Det anføres, at disse regler er yderst omstændelige og administrativt tunge. Dansk Socialrådgiverforening anbefaler, at der i stedet gives en nedsættelse af kontanthjælpen, starthjælpen og introduktionsydelsen svarende til punktsanktionen i aktivlovens § 40 (integrationslovens § 30). Kommunen vil herefter ikke skulle forholde sig til gentagelsesvirkninger, ligesom personer på de lave ydelser vil kunne mærke en umiddelbar og forholdsmæssige rimelig konsekvens i forhold til deres ydelse frem for en pålagt tilbagebetalingspligt, som måske bortfalder efter 3 år.

Dansk Socialrådgiverforening anfører endvidere, at kommunernes eget incitament i, at borgerne ikke snyder med deres udbetalinger, er rigeligt incitament til at sikre den efterfølgende kontrol. Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at lovforslaget alene behøver at fastslå, at Jobcentret fortsat skal vurdere personens rådighed - og at der ligeledes ingen grund er til at pålægge kommunerne en pligt til at sanktionere. Dansk Socialrådgiverforening bemærker i den forbindelse, at der dog stadig er behov for at kommunerne kan vurdere, at sanktion ikke er hensigtsmæssig, fx hvis den sanktionerede part ikke er i stand til at reagere på en økonomisk sanktion, ikke kan bevare sin bolig eller på anden vis mister muligheden for at forsørge sig selv ved sanktion.

Foreningen af Statsforvaltningsjurister (FS) foreslår en præcisering af forslaget til § 42 og § 43 i lov om aktiv socialpolitik, så det tydeligt fremgår, at hjælpen nedsættes både ved tilsidesættelsen af oplysningspligten og ved ophold i udlandet. FS

bemærker fsva. gentagelsesvirkning, at det fremgår af forslaget vedr. sanktioner efter integrationsloven, at et udlandsophold kan tillægges gentagelsesvirkning som følge af en tidligere tilsidesættelse af pligten til at oplyse om arbejde, men det ikke fremgår klart af forslaget om det samme gør sig gældende for sanktioner efter aktivloven

Kommentar:

I forbindelse med indgåelse af Finanslovsaftalen har det været et politisk ønske om at indføre sanktioner for modtagere af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse, der uberettiget og mod bedre vidende har modtaget ydelsen under ophold i udlandet. Disse sanktioner skulle svare til de sanktioner, der allerede er gældende, når en borger ikke har oplyst kommunen om arbejde samtidig med modtagelse af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse.

Lovforslaget er præciseret i overensstemmelse med FS's forslag.

Tidligere opholdskommune skal videregive oplysninger om sanktioner efter §§ 36-43, i lov om aktiv socialpolitik, til opholdskommunen uden borgerens samtykke

Datatilsynet mener, at der må anvendes et nødvendighedskriterium i forhold til, hvornår oplysninger kan indsamles og registreres, da det ellers efter tilsynets opfattelse kan anses for tvivlsomt, om situationen lever op til persondatalovens § 5, som implementerer databeskyttelsesdirektivets artikel 6.

Kommentar:

Det er beskrevet i lovforslaget, at oplysningerne skal være nødvendige for opholdskommunens behandling af en konkret sag. Opholdskommunen kan således kun indhente oplysninger om sanktioner efter §§ 36-43 i lov om aktiv socialpolitik, som er nødvendige, relevante og tilstrækkelige for, at opholdskommunen aktuelt kan træffe en korrekt afgørelse. Tilsvarende gælder for indhentelse af oplysninger om sanktioner efter integrationslovens §§ 29- 31 a. Det er nu tydeliggjort i lovforslaget, at videregivelsen forudsætter, at oplysningerne er nødvendige og får betydning for den nuværende opholdskommunes afgørelse af, om der skal foretages fradrag i hjælpen.

Hypigere samtaler de første tre måneder efter, at der i forbindelse med offentlige myndigheders kontrol er rejst tvivl om en kontant- eller starthjælpsmodtagers, en arbejdsløshedsdagpengemodtagers eller en introduktionsydelsesmodtagers generelle rådighed på baggrund af ophold i udlandet

Dansk Socialrådgiverforening finder, at forslagens konsekvenser om skærpelse af 7-dagesreglen, straksindkaldelser og hyppigere indkaldelser til samtaler i øvrigt er udtryk for en unødvendig stramning og detailstyring af den enkelt kommunes praksis, som er i strid med alle intensioner om afbureaukratisering. Det anføres, at det snarere ligner kontrol af kommunerne end borgerne, hvilket er uklædeligt og unødvendigt. DS anfører her, at samtaler ikke skal holdes som ritual eller sanktionsmiddel. De skal holdes, når de giver mening ved at hjælpe borgeren.

LO og FTF mener, at det er uheldigt, når samtaler, som bør være et positivt tilbud om at understøtte den enkeltes vej (tilbage) til arbejdsmarkedet, i stedet anvendes som en sanktion.

Jobrådgivernes Brancheforening finder, at det er nødvendigt, at anden aktør informeres om sådanne skridt, såfremt borgerens kontaktføreløb er udlagt til anden aktør. Det anføres videre, at det er afgørende, at der forudgående tages stilling til finansieringen af de ekstra kontaktføreløb hos Anden Aktør.

Kommentar:

Lovforslaget udmønter den politiske aftale om at styrke indsatsen mod socialt bedrageri. Her var ønsket, at der skulle følges tættere op på borgere, hvor der i forbindelse med en offentlig myndigheds kontrolaktion er rejst tvivl om borgerens generelle rådighed på baggrund af ophold i udlandet.

Intensionen bag de hyppigere samtaler er at sikre, at borgeren fastholdes i sin pligt til at udnytte sine arbejdsmuligheder aktivt og får den rette støtte og de rette tilbud for at bringe pågældende tilbage til selvforsørgelse.

Kommunen har ansvaret for beskæftigelsesindsatsen og står for aflønning af anden aktør. I det omfang anden aktør varetager kontaktføreløbet, skal kommunen orientere om det hyppigere samtaleforløb.

Hjemmel for kommunerne til at udføre virksomhedskontrol på tværs af kommunegrænserne og i konkrete sager

KL foreslår, at det udtrykkeligt fremgår af lovforslaget, at kommunerne - uden borgerens samtykke - kan bruge eIndkomst og andre skatteregistre til at indsamle data om de virksomheder, som potentielt skal kontrolleres. Herved får kommunen på forhånd et indtryk af virksomhedens størrelse, bl.a. lønsum, antallet af ansatte samt løn og arbejdsvilkår for de ansatte. KL anfører, at dette er vigtigt for planlægning af kontrolbesøget.

Kommentar:

Hjemlen i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område til, at kommunerne kan foretage kontrolbesøg på virksomheder, er en hjemmel til en kontrol af borgerens forhold. Af § 12 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område fremgår, at kommunen kan foretage kontrolbesøg med henblik på at kontrollere de oplysninger om borgernes løn - og arbejdsforhold, der ligger til grund for udbetaling af ydelser i sager, der er omfattet af retssikkerhedsloven. Med lovforslaget er ingen intentioner om at udvide, hvad kommunen kan undersøge. Der er alene tale om, at kommunerne også får hjemmel til at foretage kontrolbesøg på virksomheder i andre kommuner og i enkeltsager. Kontrollen kan foregå som generel kontrol eller som kontrol i sager, hvor der er en konkret formodning om, at der med urette udbetales ydelser til en eller flere personer.

Datatilsynet har i sit høringssvar anbefalet, at det afklares, hvem der er dataansvarlig for de oplysninger, der behandles i forbindelse med kommunens kontrol. Herunder bør det afklares, i hvilket omfang og - hvis den kontrollerende kommune må anses for dataansvarlig - med hvilken hjemmel kommunen kan indhente oplysninger i forbindelse med den omtalte kontrol.

Kommentar:

Datatilsynets anbefaling er efterkommet - således at det nu fremgår af lovforslaget, at den kontrollerede kommune, i forhold til indsamling og videregivelse af oplysningerne til borgerens opholdskommune, er dataansvarlig og -behandler.

Det kan oplyses, at hjemlen til at indhente oplysninger i forbindelse med virksomhedskontrol fastsat i § 12 a, stk. 8, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, hvoraf det fremgår, at personer, der er beskæftiget i virksomheden ved eftersynet, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår, samt om de aktuelt modtager sociale eller beskæftigelsesmæssige ydelser.

Præcisering af sanktionsreglen i § 38, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik

KL bemærker, at det foreliggende lovforslag indeholder en række forenklinger. Herunder bl.a. præciseringen af § 38, stk. 2. KL bemærker, at ændringen indebærer, at mulighederne for sanktionering udvides. Og det vil i praksis medføre flere afgørelser, flere partshøringer flere ankesager mv. Samlet en forøgelse af medarbejdernes administrative arbejde.

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at forslagens konsekvenser om bl.a. ”7-dagesreglen” i øvrigt er udtryk for unødvendig stramning og detaljstyring af den enkelte kommunes praksis, som er i strid med alle intentioner om afbureaukratisering.

Kommentar:

Her er alene tale om, at der sker en præcisering af reglen i § 38, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, således at reglen nu er bragt i overensstemmelse med intentionerne bag velfærdsforliget. Ændringen skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser af betydning.

Kontrolaktioner, herunder fx i lufthavne

Datatilsynet tilkendegiver, at det i lovforslaget beskrevne tilsyn rejser spørgsmål i forhold til grundlæggende rettigheder også ud over det databeskyttelsesretlige område. Umiddelbart mener Datatilsynet, at det foreslåede indgreb kan have karakter af beslaglæggelse efter reglerne herom inden for strafferetsplejen. Datatilsynet henstiller, at det overvejes nærmere, på hvilket grundlag Pensionsstyrelsen kan foretage indgreb af nævnte karakter.

Kommentar:

Datatilsynets bemærkninger har ført til ændringer i bemærkningerne til lovforslaget. Det er således præciseret at:

Ved gennemførelse af tilsyn anmoder Pensionsstyrelsen den antrufne person om legitimation, jf. forslagens § 91 b, stk. 1, og stk. 2. Personen skal legitimere sig med navn, adresse og CPR-nummer. Legitimationen vil typisk være i form af pas. Pensionsstyrelsen skal bruge oplysningerne til opslag i indkomstregistret for at afklare, om der er en formodning om, at personen kan have modtaget arbejdsløshedsdagpenge, uddannelsesydelse, kontanthjælp, starthjælp, ledighedsydelse, særlig ydelse, introduktionsydelse eller sygedagpenge under ophold i udlandet. Denne form for brug af pas til identifikation er ikke at betragte som et tvangsindgreb.

Hvis opslaget i indkomstregisteret viser en formodning for, at personen ikke har opfyldt rådighedsforpligtelsen i § 62 eller en formodning for, at personen med urette har modtaget kontanthjælp, starthjælp, ledighedsydelse, særlig ydelse, introduktionsydelse eller sygedagpenge under ophold i udlandet, skal der tages fotokopier af personens pas og eventuelle rejsedokumenter med henblik på at dokumentere udrejseperioden til brug for den efterfølgende ikke-strafferetlige sagsbehandling. Der er i den situation tale om et tvangsindgreb overfor den kontrollerede person efter § 1, stk. 1, nr. 2 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, som omfatter undersøgelse og beslaglæggelse af breve og andre papirer.

Når Pensionsstyrelsen i forbindelse med et tilsyn efter lovforslagets § 91 b, tager kopier af personers pas og eventuelle rejsedokumenter, finder kapitel 2 og 3 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter derfor anvendelse.

Datatilsynet har desuden noteret sig, at der i forbindelse med kontrollen vil ske opslag af enkeltstående personnumre i indkomstregistret, og Datatilsynet anmoder om, at det bliver præciseret, på hvilket grundlag opslaget foretages.

Kommentar:

Datatilsynets bemærkning har ført til, at lovforslagets § 91 b, stk. 2, bliver formuleret således, at det direkte af bestemmelsen fremgår, at kontrollen sker ved opslag i indkomstregisteret.

Endelig tilkendegiver Datatilsynet, at videregivelsen af oplysninger fra Pensionsstyrelsen til kommunen næppe kan ske med hjemmel i persondatalovens § 8, stk. 3, da bestemmelsen sigter på den afgivende myndigheds sag.

Kommentar:

Det er alene oplysningen om, at en person har opholdt sig i udlandet i en periode, som Pensionsstyrelsen videregiver til opholdskommunen. Opholdskommunen har selv oplysningen om, at personen har modtaget kontanthjælp, starthjælp, ledighedsydelse, særlig ydelse, introduktionsydelse eller sygedagpenge i den givne periode.

Oplysningen om personens ophold i udlandet er i sig selv en oplysning omfattet af § 6, stk. 1, nr. 6, i persondataloven. Men da videregivelsen af oplysningen om udlandsopholdet sker på baggrund af en formodning om, at personen uretmæssigt har modtaget ydelser under udlandsopholdet, er videregivelsen omfattet af § 8 i persondataloven om videregivelse af særligt fortrolige oplysninger.

Videregivelsen af særligt fortrolige oplysninger kan i henhold til persondatalovens § 8, stk. 2, nr. 3, ske, når videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed eller påkrævet for en afgørelse, som myndigheden skal træffe.

Pensionsstyrelsen videregiver oplysningen om ophold i udlandet, når opslaget i indkomstregistret viser, at personen har modtaget ydelser, der som udgangspunkt er uforenelige med ophold i udlandet. Oplysningen om udlandsophold er afgørende

for, at der kan træffes en rigtig afgørelse om, hvorvidt den pågældende var berettiget til ydelsen.

Når Pensionsstyrelsen fører tilsyn med medlemmer af en anerkendt arbejdsløshedskasse i medfør af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. § 88, er der tale om en opgave indenfor det arbejdsmarkedspolitiske område, og ikke indenfor det sociale område. Derfor finder § 8, stk. 3 i persondataloven ikke anvendelse.

Datatilsynets bemærkninger har således ført til ændringer i bemærkningerne til lovforslaget.

Indhentelse af bankoplysninger

Dansk Socialrådgiverforening mener, at det nøje bør overvejes, om lovforslaget lever op til proportionalitetsprincippet, herunder tvivler foreningen på, at forslaget lever op til et krav om egnethed.

Datatilsynet vurderer, at forslaget om at kunne indhente bankoplysninger til brug for efterforskning i tilfælde, hvor der foreligger mistanke om strafbare forhold, giver anledning til principielle overvejelser af retssikkerhedsmæssig karakter.

Datatilsynet henviser til, at indhentelse af oplysninger fra pengeinstitutter som led i politimæssig efterforskning sker på baggrund af en retskendelse.

Endelig står det ikke klart for Datatilsynet, hvordan der kan ske indsamling af oplysning om IP-adresser, herunder hvad hjemlen er.

Beskæftigelsesrådets Ydelsesudvalg har for så vidt angår lønmodtagersiden i et møde givet udtryk for ønsket om, at det præciseres, at medlemmer orienteres, når der indhentes bankoplysninger uden samtykke.

Kommentar:

Det er med de gældende regler vanskeligt og i nogle tilfælde ikke muligt at undersøge, om medlemmer af kasser har haft ophold i udlandet og dermed har modtaget ydelser med urette. Med den forslåede lovændring bliver det muligt at kontrollere denne type sager.

Arbejdsløshedskasserne og Pensionsstyrelsen kan i dag ved at registersammenkøre oplysninger fra indkomstregisteret og skatteregisteret – herunder også oplysninger, som medlemmer selv har indberettet til SKAT - med kassernes oplysninger om udbetaling af ydelser konstatere et ikke ubetydeligt antal sager om misbrug af dagpengesystemet.

På baggrund af erfaringerne med registersamkøring må det derfor forventes, at muligheden for at sammenstille oplysninger fra pengeinstitutter med kassens oplysning om bestemte dagpenge- eller efterlønsmodtagere, vil være egnet til at konstatere, om et medlem har haft ophold i udlandet.

Det er forudsat i lovforslaget, at Pensionsstyrelsen administrerer adgangen til at indhente oplysninger fra pengeinstitutter i overensstemmelse med de retssikkerhedsgarantier, der følger af persondataloven og anden lovgivning, fx retssikker-

hedsloven. Medlemmer i arbejdsløshedskasserne skal for eksempel informeres om, at der bliver indhentet oplysninger fra pengeinstitutter.

På foranledning af Datatilsynets bemærkninger er det i lovforslagets bemærkninger blevet præciseret, at den foreslåede adgang til at indhente oplysninger fra pengeinstitutter skal ske inden for rammerne af lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, herunder § 10, stk. 2. Ifølge denne bestemmelse gælder bestemmelser i lovgivningen m.v. om pligt til at meddele oplysninger i forhold til andre end den mistænkte, i det omfang oplysningerne søges tilvejebragt til brug for behandlingen af andre spørgsmål end fastsættelse af straf.

Det indebærer, at Pensionsstyrelsen må indhente oplysninger fra pengeinstitutter til brug for behandlingen af sagens ikke-strafferetlige spørgsmål. Herudover må styrelsen ikke have som sit formål at fremskaffe oplysninger til brug for eventuel strafferetlig forfølgning af de pågældende forhold. Det vil i den forbindelse være uden betydning, om styrelsen er opmærksom på, at de pågældende oplysninger også vil kunne være relevant i forbindelse med en eventuel strafferetlig forfølgning.

Det forudsættes i øvrigt, at Pensionsstyrelsen kun lader kontrolordningen tage sigte på at undersøge oplysninger om hævnninger og indsættelse foretaget i udlandet efter lovforslagets ikrafttræden.

Der foretages i dag ikke af Pensionsstyrelsen kontrol med IP-adresser i forbindelse med, at medlemmer af kasser udfylder og sender ydelseskort til kasserne via internettet. Afsnittet om kontrol med IP-adresser udgår derfor af lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det er i stedet blevet præciseret i lovforslagets bemærkninger, at Pensionsstyrelsens kontrol foretages på baggrund af oplysninger, der tyder på, at et medlem i forbindelse med udlandsophold med urette modtager ydelser fra en kasse. Det kan fx være tilfældet, hvis et medlem træffes ved en lufthavnskontrol, og medlemmet ikke ses at have oplyst kassen om sit udlandsophold.

Andre oplysninger, der kan føre til kontrol, kan være anonyme anmeldelser, eller oplysninger fra avisartikler, hvor der berettes om medlemmets oplevelser i udlandet.

Det er forudsat i lovforslaget, at arbejdsløshedskasserne skal orientere deres medlemmer om, at Pensionsstyrelsen som led i kontrol med udbetaling af ydelser kan indhente oplysninger fra pengeinstitutter.

Pensionsstyrelsen skal orientere medlemmer af kasserne, senest når videregivelse af oplysninger har fundet sted.

Hjemmel til uddelegering af kompetence til arbejdsløshedskasserne til at træffe afgørelse om svig

Krifa ønsker, at det klart fremgår af lovteksten, at arbejdsløshedskassen **skal** pålægge medlemmet en karantæne for svig. Endvidere bør det fremgå af lovteksten, at kassen skal indgive politianmeldelse.

Kommentar:

Efter de gældende regler i § 87, stk. 1, kan Pensionsstyrelsen bestemme, at et medlem skal gennemgå en karantæne, hvis medlemmet har gjort sig skyldig i svig eller forsøg på svig over for kassen. Hvis beløbet, der er udbetalt eller søgt udbetalt med urette, højst svarer til 5 gange dagpengenes højeste beløb for en uge, træffer arbejdsløshedskasserne dog afgørelse.

Der bliver efter gældende regler ikke pålagt en karantæne for svig, hvis ydelser er udbetalt med forbehold i henhold til lovens § 65 a, stk. 5, og hvis forholdet er forældet, ligesom der efter gældende praksis ikke pålægges en karantæne for svig, hvis medlemmet er udtrådt af kassen, fordi pågældende har nået folkepensionsalderen.

Det er ikke med lovændringen tilsigtet en skærpelse af disse regler. Forslaget medfører således ikke, at sager som efter de gældende regler ikke sanktioneres som svigagtige, nu skal sanktioneres som svigagtige, ligesom der ikke vil ske flere politianmeldelser som følge af delegationen af kompetence til kasserne.

Som følge af lovforslaget vil der blive foretaget ændringer i bekendtgørelse nr. 798 af 28. juni 2010 om sanktion til medlemmer af en arbejdsløshedskasse.